

על התורה ועל העבודה

במשנתו של מרן בעל הסולם זיע"א
מתוך שיחותיו של רבי אברהם מרדכי גוטליב שליט"א

גליון מס' 31

פרשת ויקרא

על התורה

"ויקרא אל משה"

(ויקרא א, א)

הגבול השקוף שבין גלות לגאולה

חוט השערה מפריד בין גן עדן לגיהנום. חוט השערה מפריד בין אמת לשקר. חוט השערה מפריד בין הצלחה לכשלון. חוט השערה ניצב על קו הגבול השקוף שבין הגאולה לגלות, כמעט בלתי ניראה בלתי מוחש.

"ויקרא אל משה וידבר אליו ה' מאהל מועד לאמר" (ויקרא א, א) ורש"י מסביר, בכל דיברות ולכל אמירות ולכל ציווים, קדמה קריאה לשון חיבה. זו לשון שמלאכי השרת משתמשים בה, שנאמר "וקרא זה אל זה". אך לעומת מחנה הקודש של ישראל, אל מחנות הטומאה מתגלה הבורא בלשון ארעי, שנאמר "ויקר אלוקים אל בלעם". להיכן נעלמה האות א' ? מה משמעותה של העלמות זו?

יהודי בגולה, הוא יהודי שחסרה לו הא'. א-ל-ף, מרמזת על אלופו של עולם. כל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוקים. שם, בגלות החשוכה, אלופו של עולם - מן הבחינה היהודית הכי נאצלת - פשוט נעדר.

מה עושים? כיצד מחזירים אותו אלינו? בהמשך. בואו נעריך זרקור על אומות העולם אותן מייצג בלעם. גילוי הא-ל-ף אצלן הוא מקרי, "ויקר". אומות העולם פועלות על בסיס דרך המקרה, על נתיב הארעיות. עבודה רוחנית ארעית ומקרית, תכליתית קבלה עצמית, ורדיפת מילוי האגו. "כשממלאים אותי אני עובד, לא ממלאים אותי, אני לא שם". רגע רגע, שלא נטעה לחשוב, "אומות העולם"

"אינני מנגנת לפי הזמנה !!!"

ישנם אנשים אשר אינם שוקטים על שמריהם, ולא מוצאים מנוח עד שהקב"ה יוכיח להם שהוא נמצא, שהוא כאן, שהוא עובד על פי המנגנון שהם מבינים שכך ה' פועל. במילים אחרות, הם מנסים את ה', וכאשר נדמה להם שה' (ח"ו) לא עמד בניסיון, הם מרשים לעצמם לסטות מן המסלול, וסטייה זו, אחריתה מי ישרונה.

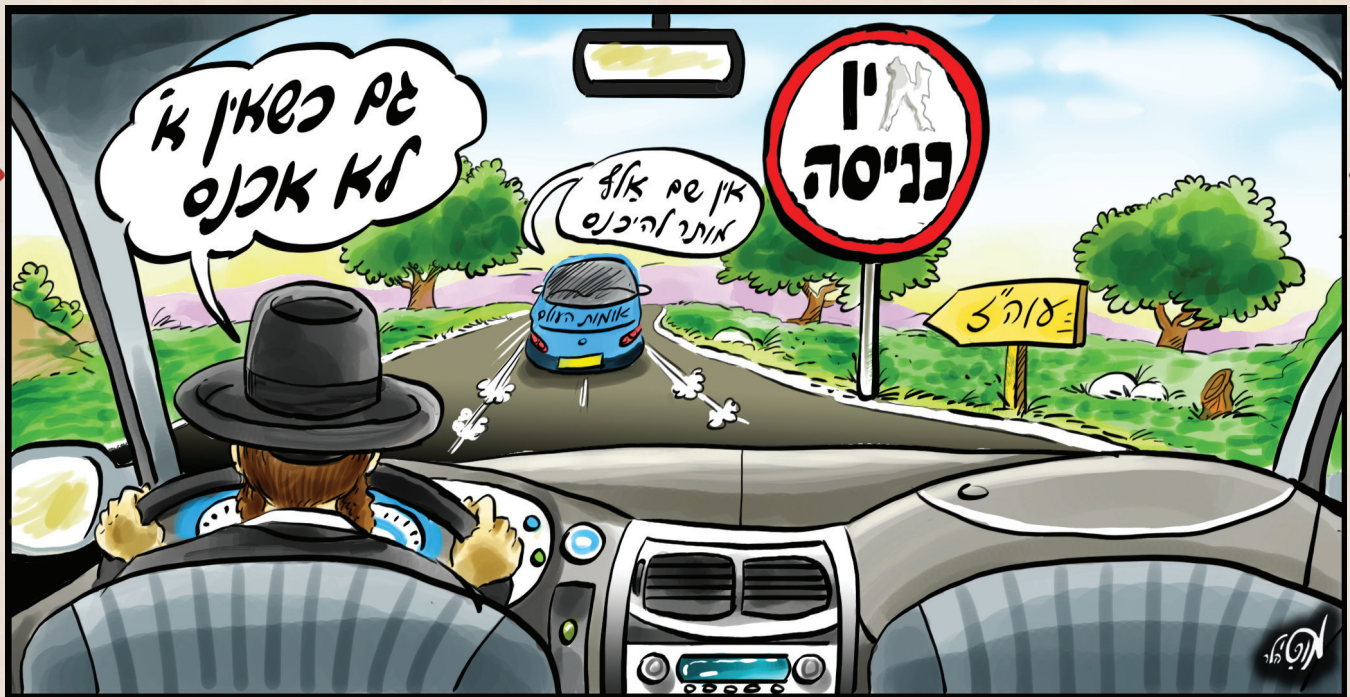
...

ר' נחמן היה גביר חשוב ובעל אכסניה, בגרמניה שלפני 120 שנה. ר' נחמן היה ממקורביו של הג"ר ישראל סלנטר. אכסנייתו המרווחת והנאה משכה מבקרים ועוברי אורח מכל רחבי אירופה, שמצאו שם פינה ירוקה ונעימה לנפוש ולנוח בה מעמל הדרכים. הגרי"ס סלנטר נהג לפקוד אכסניה זו, פעם או פעמיים בשנה, לשבת בצוותא עם ר' נחמן ולעסוק עמו בפלפולי אורייטא.

באחד הימים הגיעה שמועה לא נעימה לאוזניו של הגרי"ס. היו שאמרו שהגביר ר' נחמן, כבר איננו שומר על קלה כבחמורה. נו נעבעך, מה לעשות, האיש ירד מן הפסים היהודיים המקובלים. התאנח הגרי"ס ואמר: "אסור לקבל לשון הרע על יהודי שמוחזק ככשר, אבל למיחש בעי, צריך לחשוש. בעוד שבועיים אהיה שם ואתה על קנקני".

השבועיים חלפו ביעף. כשנכנס הגרי"ס לאכסניה לא פסק פיו מתפילה, שאין בדברים ממש, וכי ר' נחמן הוא אותו יהודי חשוב וידען ומאמין בדבקות בקב"ה כפי שהכירו מאז ומעולם. אלא שמיד עם שנפגשו הבחין הגרי"ס, שזקנו של האיש קוצץ דק דק עד אין נבדק, וראשו היה חף לחלוטין מכיפה. נעצרה נשימתו של הרב, למרות השמועות, לכך הוא לא פילל.

לאור שלחצו ידיים בחיבה הדדית, לחש הגרי"ס על אוזנו של הגביר: "ר'

איד, מה הביאך לאבד כיפתך ולקצוץ זקנך...?"

נחמן (הר' כבר אבדה ממנו) הגביר - לאחר כמה שניות של מבוכה - הסביר "פעם אחת נקלעתי לעיירה של גויים, כולי סחוט ותשוש, ובעיקר מזה - רעב. בטני קרקרה ודבקה לגבי נואשות. לפתע ריח של צלי בשר עלה בנחירי מן המסעדה שלב העיירה. יצרי הרע גבר עלי, ונכשלתי במאכלות אסורות. ציפיתי לעונש מידי מידי של הקב"ה. והעונש התמהמה מלבוא. עבר יום, עברו יומיים ולא נענשתי. "איפה הקב"ה" שאלתי את עצמי, אין דין ואין דין? ומה לעשות, בעקבות כך נחלשה אמונתי בשכר ועונש, עד שהגעתי לאן שהגעתי".

מן הטרקלין רחב הידיים עלו צלילי נגינת פסנתר ואחרי מספר שניות פסקו. "זו בתנ" התגאה נחמן הגביר "היא פסנתרנית מצטיינת, לא מכבר היא קיבלה תעודת הצטיינות על יכולותיה המובחרות...".

הגרי"ס לא הסתיר הנאתו מן הצלילים, וביקש מן הגביר שישכנע את בתו המוכשרת, לנגן בעבורו קונצרטו מיוחד, כדי שיאמין שאכן זכתה

בתעודת הצטיינות.

הבת סירבה בתוקף "אם הרב רוצה להאמין שאני מצטיינת, שיאמין. אינני מנגנת לפי הזמנה. מה שכן, אני מוכנה לתת לו לעיין בתעודת ההצטיינות, שם כתוב הכל".

נחמן הגביר הודיע לגרי"ס את תשובת בתו. "היא מסרבת לנגן בשבילך, אבל אם תרצה, תוכל לעיין בתעודת ההצטיינות שלה...".

אורו פניו של הרב "ר' נחמן ר' נחמן, האם שמעת? האם הבנת? בת קול ממרומים בקעה מפיה של בתך. וכי מה אתה חושב שהקב"ה עושה ניסים, או מחלק פרסים או מעניש עונשים לפי הזמנה? לא כל בעל עבירה יכול לזכות לנס כזה של עונש מידי, כדי שיאמין שיש שכר ועונש. הקב"ה כבר הראה את נסיו ומפתיו ביציאת מצרים לעיני ישראל ולעיני העמים, והוא נתן בידינו את תעודת ההצטיינות שלו, כלומר את התורה הקדושה. והכל, כל יכולותיו וגדולתו ועוצמתו, רשומות שם שחור על גבי לבן. חשוב על זה היטב ר' נחמן. חשוב היטב".

הגמרא במסכת "עבודה זרה" מספרת שלעתיד לבוא, אומות העולם מבקשות מהקב"ה שיתן להן מצוות על מנת לזכות בשכר התורה. הוא נותן להן מצוות סוכה, שאין בה חסרון כיס. הם בונים סוכה, ה' מוציא חמה מנרתיקה, ואומות העולם יוצאים ממנה ובוועטים בה.

והרי גם ישראל פטורים מן הסוכה כשהחמה לוהטת? כן, אך כשישראל יוצאים הם מנשקים את דפנות הסוכה, ואילו הגויים בוועטים בה. וכאן שורש ההבדל בין הגויים לישראל. האומות שבאדם מבקשות לקיים מצוות כדי לזכות לשכר ולתענוג עצמי, ישראל עושים לכבוד ה' יתברך, על מנת להשפיע לזולת, ולבורא. ישראל לא בוועטים במצב של הסתרה. ההיפך, הם יוצאים ומצטערים שהמצווה לא מקויימת בידם, למען הרבות כבוד ה'.

"מי פתי יסור הנה", מסביר המדרש זה משה רבנו. מדוע פתי ייקרא? ומסבירים משום שהיו בו סתירות. האחד עלה להר סיני, קיבל תורה, "הראני נא את כבודך", שיא הגילוי האלוקי לילוד אשה, הרואה מקצה העולם ועד סופו. אך מאידך, משה מעדיף א' קטנה. כלומר לעבוד בדרך ההסתרה, המפרכת המְלָאָה, היא דרך האמונה. "ואמונתך בלילות", זו עבודת ה' בחשיכה, אך עם שאיפה לגילוי פנים בבחינת "לילה כיום יאיר כחשיכה כאורה".

אם נרגיש מגילוי קטן שמחה אדירה, נקבל עוד הארה, עוד גילוי, ומחילים קטנים, עוד נזכה להיות רמטכ"לים של צבא סודות התורה.

לענייננו, אינם שחקני בייסבול אוסטרלים או חברי הפרלמנט באירלנד. דהלא בשורשם של הדברים מדובר על סוג של עבודת אלוקים פנימית. כלומר מדובר על תכונה שנמצאת בכל אחד מאיתנו. וע"כ כל אחד צריך לשאול: האם אני בדרך הנכונה, היהודית, שכל עבודתי על מנת להשפיע נחת רוח לאלקים ואדם, או שמא אני פוסע בדרכו של בלעם, דרך האהבה העצמית? זו שאלה נוקבת תהומות לב.

"אדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רוגז" (איוב יד, א). יום, הינו ביטוי של הארה, של גילוי פני ה'. אצל הרשעים גילוי זה הינו קצרצר, מבליח ונעלם, שהרי הם קצרי ימים, ולכן הם שוצפים ועולים על גדותיהם מרוב רוגז כעס והקפדות. ושוב, לא עסקינן כאן באותם פורקי-עול סרי דעת, אלא בפן של רשעות פנימית, נסתרת, שאולי מצויה בתוכנו. האם אני פועל להרבות כבוד שמים, או למען עצמי ורצונותי? זו שאלת המפתח. אם אינני מזוכך, אזי "אני ה' השוכן איתם בתוך טומאתם", שוכן לרגע ונמוג, מבקר ביקור קצר ונעלם, כי הלוא הטועים בעבודת ה', גילוי ה' אצלם הוא כהרף עין. אבל התמימים הרוצים רק לתת, אצלם כבוד ה' מורגש בקביעות.

ומדוע הא' של "ויקרא אל משה" קטנה? כי משה הרועה הנאמן, הצועד בדרך האמונה מעדיף סוג של עבודה שמהותה צעידה "במדבר, בארץ לא זרועה". להאמין מתוך קושי, מתוך מאמץ, גם אם האספקלריה איננה תמיד מאירה.

ועל העבודה

הביטו בלבנה - היא זמן המבחן האמיתי

כולנו מכירים את המתח - בעיקר בימי חורף מעוננים - למצוא את הלבנה ולברכה. היא קטנה, זעירה, נבלעת בין העבים. מדוע לא נברכה כשהיא בשיא תפארתה, גדולה, עצומה ומאירה? "החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה". פרש"י כי משה נתקשה

על איזה שיעור לבנה מברכים, וה' הראה לו "כזה ראה וקדש". ומפליא הדבר כיצד משה לא ידע מעצמו - לכאורה - ענין פשוט שכזה, נברך אותה כשהיא בשיא מילואה... אך לא ולא!!!
הלבנה - המשולה לישראל - אין לה מעצמה דבר. אורה מגיע מן השמש, וזו בחינה של הסתרה, של מחבוא, של קטנות. משה נתקשה - כך מסבירים - להורות לישראל לברך עליה

כשהיא בתכלית מיעוטה, כשאין בה אור. ובמה דברים אמורים לגבינו? כן, כן, כשאין אור בחיינו, כשאין טעם והרגשה, כשהדברים נסתרים ואפלים, דווקא אז, זה זמן המבחן האמיתי של היהודי לברך ולהלל את בוראו. לעבוד בכפיית היצר, במאמץ אדיר למען ה' ולמען הזולת. זו העבודה הנשגבת, הנעלה, במיוחד כשהיא מהולה בשמחה.

יוצא לאור ע"י ביהמ"ד "ברכת שלום" בגשיאיות רבי אגרהם מרדכי גוטליב שליט"א

רח' אגינדב 3 - טלז סטון

תלמידי יעצורים בכל רחבי הארץ, וארכיבת ספרי האל סולס ותלמידי
02-5334718 - נא להתקשר ל-
birkatshalom@gmail.com